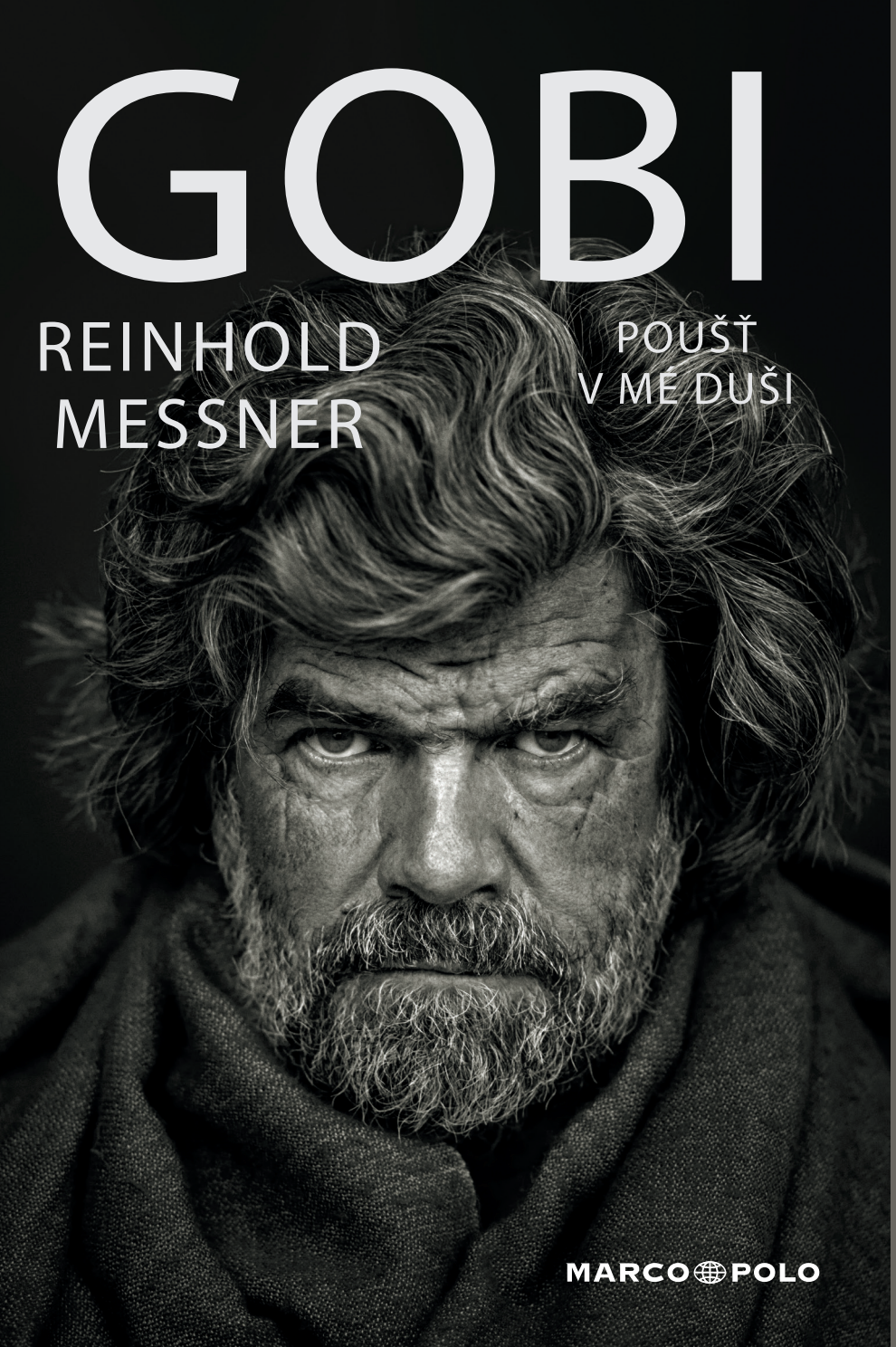

GOBI

REINHOLD
MESSNER

POUŠŤ
V MĚDUŠI

MARCO POLO

DUMONT

MARCO POLO

REINHOLD MESSNER

GOBI

POUŠŤ V MÉ DUŠI

*Anně,
aby věděla,
jaký člověk
je její otec.*

I. české vydání 2019

© 2018 DuMont Reiseverlag, Ostfildern

© S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt nad Mohanem, 2005,

originally published as: „Gobi. Die Wüste in mir“

Všechna práva vyhrazena

Obálka: Herburg Weiland, Mnichov

Fotografie na titulní straně: Andreas H. Bitesnich

Fotografie autora na zadní straně obálky: Chien-min Chung/Getty Images

Fotografie: Reinhold Messner

Mapa na přední straně obálky: Gerald Konopik,

DuMont Reisekartografie

Mapa na zadní straně obálky: Archiv Reinholda Messnera

Printed in Spain

ISBN 978-3-7701-6698-5

www.marcopolo-club.cz

Marco Polo, s. r. o., Šárecká 32, 160 00 Praha 6

OBSAH

<i>Kapitola 1</i>	Poslední výlet	9
<i>Kapitola 2</i>	Holé Nic	22
<i>Kapitola 3</i>	Odchod	33
<i>Kapitola 4</i>	Východní Gobi	46
<i>Kapitola 5</i>	Jižní Gobi	81
<i>Kapitola 6</i>	Veliká prázdnota	106
	Přes západní Gobi – obrazová reportáž	137
<i>Kapitola 7</i>	Západní Gobi	173
<i>Kapitola 8</i>	Přes pohoří Altaj	212
<i>Kapitola 9</i>	Hotel Čingischán	241
<i>Kapitola 10</i>	Návrat domů	250
<i>Kapitola 11</i>	Vzpomínka	257

Slovo úvodem

Když jsem v roce 2004 putoval napříč pouští Gobi, ušel jsem většinu cesty pěšky. Orientoval jsem se podle hor, jurt a ovčích stád. Jako nomád posedlý obzorem jsem krácel od jednoho nomádského tábora ke druhému, vnímal všemi smysly rozměry a nakonec vytušil něco z oné nekonečnosti, která leží na odvrácené straně našeho chápání. A tato druhá strana, jež pro nás není přístupná ani časově, ani prostorově, je v mé zapamatované realitě bodem nula a zároveň nekonečnem.

I poušť Gobi se za tu dobu urbanizovala. Všude se kutá a hledají suroviny, šterkové silnice se rozpínají jako pavučiny divočinou, která rok co rok ustupuje do pozadí.

Žít jako extrémní cestovatel, pohybovat se na hraně v rozlehlých divokých končinách, mi umožnila „milost včasného narození“.

Generace přede mnou mohly podniknout dvě, možná tři dobrodružné expedice. Mně bylo přáno víc než sto cest do světa, kde nebylo čeho se zachytit. Vyměřit tyto volné prostory a nenechat po sobě žádné stopy a dar, že to mohu riskovat pořád znovu, mi dovolily nezaměnitelný pohled na kosmos, který dnes sdílím se všemi zvědavými, kteří už nemohou zažít šanci vyrazit do divočiny.

Reinhold Messner, 20. února 2018

„Pascal pronesl v jedné temné chvíli, že všechno neštěstí lidstva spočívá v jediné příčině: v jeho neschopnosti posedět v klidu v jednom pokoji. *„Notre nature,*‘ píše, *„est dans le mouvement...*

La seule chose qui nous console de nos misères est le divertissement.‘

Odvádění pozornosti, rozptylování, fantazie. Nové módy, nová jídla, nové lásky a nové krajiny. Potřebujeme je jako vzduch, který dýcháme. Beze změn by náš mozek i tělo zakrněly. Člověk, který klidně sedí v tmavém pokoji, má ty nejlepší vyhlídky být sužován halucinacemi a introspekcí a propadnout šílenství.“

BRUCE CHATWIN

1

Poslední výlet

Po pěti letech prožitých v Evropském parlamentu začínám být unavený a těžkopádný. Nadto vážím víc, než bych měl. Namísto toho, abych se ubíral dál, zůstal jsem stát. Osvojil jsem si obvyčej se sedavým zaměstnáním a z mé zvědavosti poutníka toužebně zahleděného k novým a novým horizontům zbylo pouhé snění. Poslední dobou navíc pohříchu málokdy chodím pěšky.

Ačkoli nejsem žádný stařec, k pořádné expedici jsem se nerozhoupal už čtyři roky. Můj čas plynul bez střídání ročních období, bez východů slunce, bez toho, abych kdy pocítil horko nebo chlad. V štrasburském jednacím sále nenajdete jediné okno a i za poledních hlasování je křiklavě nasvícený stropními zářivkami. Moje zdejší kancelář je plně klimatizovaná. Už jsem úplně zapomněl, jak voní soumrak.

Děti nám dorůstají a čas na cestování si dopřáváme nanejvýš jednou, dvakrát ročně. Tyto rodinné výlety však mají jen málo společného s mými odvážnými výpravami z dřívějšíka. Pravda, v uplynulých pěti letech jsem se sice nacestoval víc než kdy předtím: vlakem, autem a letadlem. Většinu času jsem strávil v prostorách s umělým osvětlením. Není tedy divu, že na podzim roku 2003 mě představa dálek, slunce a větru šlehajícího do tváře lákala víc než vyhlídka na to, že bych mohl zestárnout v poslanecké lavici.

Už nevím, kdy přesně ve mně ten nápad vzklíčil, nicméně si vzpomínám, komu a kdy jsem ho poprvé vyjevil. Jinak řečeno, kdy mě uchvátil a od té doby mi nedopřál pokoje. Je to už dvacet pět let, co jsem zatoužil přejít poušť Gobi. Otázka zní: Zvládnou to ještě?

„Simone?“ obracím se ke svému synkovi, milovníku jízdy na koni. Zrovna sedíme v autě a míříme k našemu hradu, kam už od časů, do nichž paměť mých dětí sahá, každoročně jezdíváme na léto.

„Simone,“ povídám mu, „co kdybychom se spolu někam vypravili?“

„A kam?“ táže se chlapec, jenž blouzní po velbloudech a rád by se jednou na nějakém projel.

„Do pouště,“ prohodím jakoby jen tak na okraj, jako by šlo o tu největší samozřejmost na světě.

„A do jaké?“ otázka se a z tónu jeho hlasu je znát nedůvěra, že bych svůj návrh myslel doopravdy. Vždyť představa, že by se spolu se zvířaty vydal přes poušť, a to tak, jako by i on sám byl zvířetem, patří už řadu let k jeho nejnitternějším tužbám.

„Do Ténéré,“ odpovídám. „Přece už dávno toužíš absolvovat pout' z Agadezu do Bilmy.“

„To mluvíš o solné karavaně do Bilmy?“ doptává se hošík, nyní už se zjevným nadšením.

„Ano,“ přisvědčuji. „A jestli chceš, můžeš jet se mnou.“

„Ale co na to řekne máma?“ zapochybuje. Z té otázky je mi jasné, že teď už tu možnost bere vážně.

„A jak tě to vůbec napadlo?“ vyzvídá dál.

„Na jednom z takových těch alternativních veletrhů, na které my politici občas zajíždíme – a tenhle se zrovna týkal udržitelného celosvětového turismu –, jsem se setkal s jedním cestovním agentem, který zná dobře Saharu. Působí, že se fakt vyzná, takže mu věřím, když tvrdí, že by se taková cesta dala zorganizovat.“

„A já bych mohl jet s tebou? I když je mi teprve třináct?“

„Vzpomínáš si ještě, jak jsme se spolu dívali na to video o tuarežském chlapci, co putoval se solnou karavanou přes Ténéré až do Bilmy? Tomu taky bylo tolik jako teď tobě.“

„Jo, to si pamatuju,“ přitakává Simon. „Jen jestli mi to máma nezakáže.“

„No, ten agent se nad tím taky zpočátku pozastavoval. Že prý tohle není nic pro třináctiletého kluka, přišlo mu to příliš nebezpečné a náročné. Karavana je stále v pohybu, velbloudi jsou rychlí, putuje se deset hodin bez přestávky.“

„S tím počítám,“ vpadne mi Simon do řeči. „V tom nevidím žádný problém, vydržel bych v sedle takřka bez ustání. To není tak namáhavé a s vedrem si poradím.“

„Já bych zase šel většinou pěšky,“ já na to.

„Potíž bude jen s mámou. Ta těmhle nápadům moc nehoví. A sám víš, že o mých jezdeckých schopnostech dost pochybuje. Navíc musím přece do školy, ne?“

„To se nediš, má o tebe strach. Na takhle obtížnou cestu jsi opravdu ještě moc malý.“

„No prosím! Nejdřív mě celého natěšíš a pak z toho zase nic není. A takhle dopadnou všechny naše debaty o plánech na společné cestování,“ pronese chlapec zklamaně.

„Ale ne,“ ujist'uju ho. „Tuhle výpravu chci podniknout stůj co stůj, a to s tebou. Nebojím se, že bys to nezvládl. Víím, že v sedle jsi opravdu jako doma a se zvířaty to taky umíš.“

„A to bychom se o sebe museli postarat úplně sami?“ sonduje

Simon a zdá se, že jeho nadšení pro ten potřeštěný nápad roste čím dál víc.

„To ne, doprovázeli by nás velbloudáři. Pánové, co ty velbloudy opatřují nákladem, vedou karavanu po správné trase a zajišťují jí vhodná tábořiště.“

„Hm, škoda,“ povzdychne si Simon, jenž ze všeho nejvíc na světě baží putovat s velbloudy krajinou a být přitom odkázaný jenom sám na sebe.

V tom ho ostatně úplně chápu. I já se vždycky chtěl ke každému cíli dobrat výhradně vlastními silami. Hned po mém sólu výstupu na Mount Everest jsem pojal sen, že ve vlastní režii podniknu dlouhou výpravu pouští. Tenkrát jsem měl konkrétně na mysli Gobi. Jenže vzhledem k tehdejší značné politické izolovanosti Číny a Mongolska jsem splnění této tužby odložil *ad acta*. Posléze se mi naskytla příležitost vydat se k jižnímu pólu a myšlenky na expedici do Gobi upadly v zapomnění. Vynořují se znovu až teď, kdy více sedím, než chodím. A nedají si pokoj. Z urputnosti, s jakou mi okupují mysl, je mi jasné, že je musím proměnit v čin. Nebo se jich už jakživ nezbavím.

K tomu je náhledni, že poslední šance k jejich uskutečnění se mi naskytne bezprostředně po vypršení mého poslaneckého mandátu. To je bez debat. A ta cesta se Simonem by byl ideální přípravný podnik. Takže plán zní: Nejdřív přes Ténéré, potom sám přes Gobi. Simon je dočista okouzlený. Dobře, mé ostatní plány mohou být klidně smeteny ze stolu jako „nesmysl“ a stokrát se může tvrdit, že přechod Sahary není v dětských silách, nicméně my oba už bezpečně víme, že naše výprava do pouště se opravdu uskuteční.

Dále je třeba brát v potaz, že Simonovi je třináct a mně bude brzy šedesát. Ztraceně brzy. Teď je nám oběma fajn, je krásný podzimní den a máme společný cíl. Kromě toho se zakrátko zbavím povinností a budu mít volné ruce k realizaci svého posledního velkého snu.

Zamlada mě pouště nijak zvlášť nezajímal. Možná proto, že jsem neustále vyhledával překážky: skalní stěny, ledovcové trhliny, vrcholy a horské hřebeny. Jako by cesty po rovinách neskýtaly žádnou výzvu! Co zajímavého by se tam asi tak mohlo dít, že?

Dnes mi pouště připadají jako ideální místo k získávání zkušeností. Jako okna do nejvzdálenější budoucnosti, okna, skrze něž mohu letmo zahlédnout i ty pouště, které spočívají přímo ve mně, v mé duši. Jakkoli to možná má co dělat i s tím, že prostě stárnu, pořád platí, že kdesi na okraji pouště, která se rozkládá v mém nitru, se rýsuje předtucha světa, v němž už nebudou žít žádní lidé. K tomu se přidává strach z toho, že i já sám niterně zpustnu. Na poušť nahlížím jako na jakousi ochutnávku stavu, kdy ze mě nezbude zhola nic. Jako na jednu z fází přechodu do „země ničeho“. Ano, momentálně se také už nemůžu dočkat, až se oprostím od všech těch povinností, které se pojí s poslancováním: být nepřetržitě a za všech okolností k zastižení, na všechno mít pohotovou odpověď a neustále vystupovat jako někdo, jenž si je vědom své politické zodpovědnosti. V poušti je to právě naopak: člověk tam jednou je, a přece je docela nicotný. Všichni ti lidé, které za všedních okolností vnímáme jako přítěž, jsou náhle na hony daleko a mají od nás svatý pokoj. A my máme svatý pokoj nejen od nich, ale i od sebe samých. Neboť v končinách, kde mě nikdo nehledá, nikdo mě nepotřebuje ani kriticky neposuzuje, v místech, kde není žádné zrcadlo, do kterého bych se podíval a řekl si „hm, toto jsem já“, vlastně nakonec nechybím ani sám sobě. Simon ovšem tyto vznešené souvislosti dosud nevnímá, jde mu jen o to vydat se do pouště, putovat po ní se zvířaty, krotit velbloudy a takřka donekonečna se na nich prohánět po písečných dunách.

„Co všechno mám zařídit, abych se na tu cestu připravil?“ ptá se synek po pár týdnech, když už mám naši saharskou cestu úředně zařízenou. Jeho maminka proti ní nakonec neměla žádné námítky. A to i přesto, že se jí moc nezamlouvá, že rodina nestráví

vánoční prázdniny společně: ona bude s dcerkami v Indonésii, já a Simon v Africe.

„Musíš hodně trénovat běhání,“ zní moje doporučení. „A ráno se sprchuj studenou vodou, tím se zocelíš.“

„A kolik vlastně bylo tobě, když ses vydal na svou první výpravu?“ chce vědět chlapec.

„Jo, to už je moc dávno. Bylo mi pětadvacet, mířili jsme do And, do Jižní Ameriky. To jsem také poprvé v životě seděl v letadle.“

„Škoda že jsem s tebou nemohl někam vyrazit už dřív,“ poteskuje si Simon.

„Až doted' jsi na to byl moc malý. Ostatně do velehor nebo do zaledněných oblastí bych tě nevzal ani dnes. Je tam neustále zima a taky je to až příliš nebezpečné.“

„Ale do Gobi bych s tebou jel rád. Plánuješ to na léto, že?“

„Ano, chci vyrazit v květnu.“

„A s velbloudy?“

„Rád bych. Tedy jestli se mi poštěstí nějaké si pronajmout.“

„Velbloudi jsou rychlí, vytrvalí, úplný zázrak pouště,“ cituje Simon své znalosti.

„Jenže s nimi také není snadné pořízení,“ podotýkám.

Simon je celý natěšený. Pokorně vstřebává poznatky a pilně se věnuje přípravám. Jeho sebejistota vzrůstá. Čtyři týdny před Vánocemi se zajímá, kdy už i já začnu trénovat a jaká přípravná opatření k naší expedici podnikám.

„No, já беру celou naši cestu přes Ténéré jako přípravu.“

„Na co?“

„Na Gobi. Na cestách čeká člověka spousta trablů. To konečně poznáš sám. Naštěstí jsem ještě tak docela neztratil kondici, a pokud zvládnu přechod přes Ténéré, budu to brát jako šikovný trénink na Gobi.“

„A když to nezvládneš?“ zapochybuje Simon.

„Zvládnou to. A ty taky. V sedle jsem si sice nikdy nebyl dvakrát jistý, nicméně pořád ještě dokážu jít deset hodin po svých, a to bez přestávky.“

Oba si teď v duchu malujeme naši první společnou výpravu. Simon sní o velbloudech a já zase o tom, jak si na pár týdnů udělám „africké prázdniny“. Mne samotného už – oproti minulým časům – neláká fičení větru a zdolávání vysokých vrcholů, ve svých dnešních snech se procházím pouští. A i kdybych se nakrásně přenesl do nějakého výškového tábora, tak jedině do takového, který je zalitý sluncem a je tam teplo.

Simon si představuje, že bychom měli karavanu vést sami, cestovat bez cizí pomoci. Všechno si zařizovat samostatně. Asi tak, jak jsem to kdysi dělal já při svých himálajských výpravách s těmi nejlepšími ze svých partáků, případně když jsem s jeho strýčkem Hubertem putoval po Grónsku. Já si však uvědomoval, že k takovému podniku nám oběma chybí dostatek zkušeností. Nadto je fakt, že od velbloudářů, kteří nás budou provázet, se Simon může ledacos naučit. Ani já se necítím nijak poníženy tím, že se mám při takové cestě spoléhat na Tuaregy. S výjimkou putování po Gobi jsem si dosud všechny své sny splnil, většinu z nich na vlastní pěst. Jakožto bezmála šedesátníkovi mi už taky nepříjde nijak trapné nechat si pomáhat. Jenže Simon je na tom jinak. Tohle všechno ho teprve čeká. Ani já nemůžu tvrdit, že bych se za svých nejlepších let vyznačoval bůhvíjakou pokorou. Nyní je mi však cestování s místními lidmi milejší než putování o samotě. Raději se k někomu přifaším, než abych se pouštěl do husarských kousků.

Končiny, které mívaly pověst divočiny, jsou už dnes většinou dosažitelné. Turismus ovšem zpřístupnil toliko daná místa, nikoli jejich tajemství. Ano, dnes se můžeme vydat, kam si jen vzpomeneme, to ale ještě neznamená, že také musíme využívat veškerou infrastrukturu, kterou tam či onde vybudovali k potěše

konzumentů volného času. Ne že bych byl nějak zuřivě proti tomu, jenom upřímně žasnu, že se při tom všem i dnes dá cestovat stejně jako před stovkami let.

Obě zmíněné pouště – Ténéré i Gobi – jsou pro mě plné záhad. Vnímám je jako posvátná místa, jejichž energie se dobíjí zas a znovu a nikdy nevyhasne. Přinejmenším potud, dokud zůstanou pustoprázdná.

Samotnému mi to pořádně hlava nebere, že mě čekají dvě výpravy, které by před třicítkou, ba i před stovkou či dvěma stovkami let probíhaly v podstatě stejně jako dnes – neboť divy, které se v těchto pouštích odehrávají, nedoznaly žádných změn. Stačí jen sebrat odhodlání, vyměnit pevné termíny za nejistotu a vydat se na cestu. Takzvané umění žít není koneckonců nic jiného než umění vzít svůj život do vlastních rukou. A já se tohoto úkolu

zásadně chápu prostřednictvím pěšího putování. Cestujete-li totiž autem nebo letadlem, krajina ubíhající kolem vás nebo pod vámi působí jako pohlednice – jako cosi nevelkého a mlčícího. Nikde žádné zvuky ani vůně, jenom vizuální vjem. Oproti tomu při pěším putování zjistíte, že týž kraj neustále oslovuje vaše smysly, je plný vůní a každou chvíli vám chystá nějaké překvapení. A s nimi i starosti – a ano, přiznávám – taktéž nejedno zděšení. Nezměrné přitom jsou nikoli pouze ty dálavy venku, nýbrž – a snad ještě více – ta prázdnota, jež sídlí v našem nitru.

Kdo se vypraví do světa, zjistí, že ten nikdy nemlčí; a instinkt mu napoví, jaké poselství nám vyprávějí všechny ty zvuky a záchvěvy, které se nesou ovzduším. Ba ani obloha, pod níž se ocitáme, nepřestává kypět životem. Hemží se oblaky i živočichy, zvěstuje příchod večera a noci a poté nástup dalšího horkého dne, dalších hladových časů. Tu a tam se po ní přežene ptačí hejno, co chvíli se stýká a portýká s námi, s lidmi. Všechny tyto vjemy se kumulují a svou troškou přispívají k pokladu, kterému říkáme „životní zkušenost“, k pokladu, jehož implicitními majiteli jsme již od samého počátku věků. Panoramata, naskýtající se nám při pohledu z okénka letounu, naopak ubíhají s rychlostí videoklipů – a stejně tak rychle je i zapomínáme. Asi tak jako myšlenky, které k nám přicházejí v polospánku.

„A co si v té Gobi počneš, když uvidíš, že vlastními silami to už dál nezvládneš?“ ptá se Simon jednoho dne.

„Poptám se u místních, zpravidla s nimi vycházím dobře. Nadto mi nevadí být tu a tam odkázaný jenom sám na sebe. Člověk je stejně unavený, ať už putuje sám, či ve dvou. Navíc znám pár figlů, jak si vždy poradit. Nicméně tak jako tak dávám přednost putování ve dvou.“

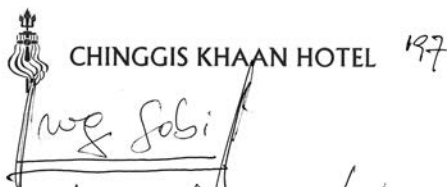
„A proč?“

„Protože když mám partáka, mám se s kým o všechno podělit: o strach, osamělost, vyčerpání. A taky už možná nejsem takový drsňák, jak bych si rád myslel.“

„A přesto mě s sebou do Gobi nevezmeš?“

„Ne, nejde to. Za prvé musíš do školy, za druhé je to opravdu příliš nebezpečné. Na Gobi jsi skutečně moc malý – to prostě musíš pochopit.“

Simon je sice ještě dítě, nicméně co se týče představ o naší expedici, projevuje se jako ryzí realista. Poušť rozhodně nevnímá

- ✓ ① Endi Juni / Juli / August / beste Zeit
- ✓ ② Geld: beides \$ u. Tugriks (ca. 10.000€)
- ✓ ③ In Fuß u. Pferd (paradisch leihen)
- ✓ ④ Zelt ~~mit~~ ^{mit} Boden ~~Stücke~~ Kuppel ohne Herd ^(1 kg)
- ✓ ⑤ Trocknen - wechseln - waschen - System 1 kg
- ✓ ⑥ Zahlen mit Ritzbrücken (ulnen, ~~Agretten~~, Feuer) ^{1 kg}
- ✓ ⑦ Visum 6 Monate unglaich (Ulan Bator)
- ✓ ⑧ Orientierung Gps, Kompaß, Karte ^{1/2 kg}
- ✓ ⑨ Matte, Schlafsack (mittel) ^{1 kg}
- ✓ ⑩ Vitamine, Ca, Org ^{1/2 kg}
- ✓ ⑪ Apotheke (1/2 kg)
- ✓ ⑫ Essen: alles bei Nomaden; ab u. zu Dorf ^{1/2 kg}

Zukaufen: ~~Kamera~~, ulnen, Feuerzeuge
Ca-Tabletten, Org-Tabletten

jako nějaký dávno pohřbený svět. Uvědomuje si, že přežití na Sahare závisí na místních lidech a jejich zvířatech. Jen kvůli tomu je také ostatně obdivuje – ty lidi i ta zvířata. Naprosto samozřejmě předpokládá, že nám pouštní dálavy a zvlněné písky nic neusnadní, že nám naopak dají pocítit naše lidské slabosti a neduhy. Rovněž se horlivě učí sebekázní. Že by právě odtud pramenila jeho touha umět zacházet s velbloudy a koňmi? Možná.

Poušť sestává z erodovaných hornin. Jsou to někdejší hory, které se působením milionů let rozdrolily na drobné kamínky a písek. Ve své pravé podstatě není poušť nic jiného než rozpadnuvší se pohoří, a není tak o nic méně vznosná a důstojná než hory, které můžeme vídat dnes. Tkví v ní táž ryzost jako v horách, obdobně jako ony pročišťuje lidského ducha, neboť její prázdnota vybízí k pokoře a nabádá člověka, aby stále znovu a znovu stanul v údivu. Nad čím? Nad tou prázdnotou ve své vlastní duši? Proroci – Mojžíš, Kristus či Mohamed – si svá vnuknutí přinášeli právě odtamtud. Nebyli sami, vydávali se tam i mnozí jiní, kteří hledali usebrání. V poušti nemáte kam uhnout, široko daleko se před vámi rozprostírá stále týž obrázek. Mnohdy tu neslyšíte nic než vítr provívající mezi zrnky písku. Takhle vypadá ticho. A přesto tato dálava dýchá, hovoří a září. Naše vlastní omezenost a zranitelnost je zde vystavena střetu s tušením nekonečnosti a věčnosti. V důsledku absence předmětů i podnětů se tu člověk nejprve zděsí sám sebe, aby ho vzápětí jala hrůza z onoho čirého Nic. Příčiněním této duševní tenze následně objeví onu poušť, jež se rozprostírá v něm samém. Já osobně jsem k tomuto poznání dospěl, když jsem se v roce 1998 s několika přáteli dostal kousek za okraj Gobi. Tehdy jsem si také do deníku zapsal, že sem jednou musím podniknout pořádnou expedici, a předběžně si načrtl i její logistiku. To abych měl jakousi mnemotechnickou pomůcku pro případ, že se sem v budoucnu opravdu vydám.

Simonovi jsou veškeré tyto úvahy vzdálené. Je mu třináct. Má dobré spaní, hluboké a dlouhé. Jako všichni zdraví chlapci. Sní o Africe a zlatavých saharských dunách. O velbloudech a Tuarezích. Noc co noc se nyní prochází po poušti, obklopen velbloudy. U snídaně pak nadšeně vypráví, o čem všem se mu zdálo.

V těchto snech slýchává fičení větru a měkké dusání velbloudích kopyt v písku. Slyší i to, jak zvířata skučí pod tíhou nákladu umíst'ovaného na jejich záda, zaznívá k němu i volání vůdce karavany. Čte knihy od německého cestovatele Heinricha Bartha a učí se vázat uzly na vlastnoručně kroucených provazech. Ještě cestou do školy má čichové buňky plné vůně písečných zrnek Sahary.

2

Holé Nic

P

oušť začíná hned za hradbami města Agadez. Nedá se ovšem říct, že by až za jeho hranicí říše prachu, prázdnoty a bezútěšnosti postupně nabírala na síle. Naopak. Je to právě Agadez s hliněnými chýšemi, plastovým odpadem válejícím se v ulicích a nedýchatelným, nejružnějšími pachy prosyceným vzduchem, co lze považovat za onen „zapadákov v poušti“, jež chce mít každý cestovatel rychle za sebou, než zde zůstane uvězněn kvůli záchvatům dušnosti, tropické horečky nebo vinou průjmu. Na lepší časy zde upomíná pouze mešita s minaretem vystavěným z okrové hlíny, tyčící se nad nízkými zdmi. Niger přišel o všechno své bohatství, o potenciál k rozvoji, o veškerý půvab. Zůstala tu jen chudoba, beznaděj a pustota. A poušť coby poslední stéblo naděje. Anebo je tu opravdu možné najít útěchu? Kozy postávající na smetišti při okraji města žerou plasto-

vé a papírové odpadky. Zanechávají ve mně pocit hnusu, čpí z nich odér nálady zániku světa. Když naše dva běžové teréňáky míjejí tuto scénu, je zhnusený i Simon. Zklamaně se odvrací. Na kozy požírající odpadky není zvědavý. Chce vidět panenský přísek, dálavu, velbloudí karavany.

To kvůli němu jsem tuto výpravu naplánoval a přistoupil k její realizaci, a rovněž tak kvůli němu doufám, že se nám podaří připojit se k oné karavaně, která na nás má čekat u Arbre du Ténéré a s níž hodláme táhnout 400 kilometrů až do Bilmy. Čeká nás tedy pout' územím skýtajícím tu nejprázdnější prázdnotu, jakou může Sahara nabídnout, putování čirým Nic.

Na zeměkouli není mnoho míst, kde by nebylo ani živáčka. A to ani na Sahaře. I pustiny bez lidí to už totiž dotáhly do nabídek onoho odvětví turistického průmyslu, jež nabízí „dobrodružství na počkání“, mezi nimi i to vzrůšo, že se projedete na velbloudu. Hraniční zážitky z katalogu jsou dnes dostupné na každém kroku. Simon ale nechce cestovat za doprovodu terénních vozů ani mít nepřetržitě po ruce krabičku poslední záchrany. Chce putovat s Tuaregy, s velbloudy, se sebou samým. Sní o tom, že se do pouště vypraví dočista samostatně, hodlá se cvičit v umění přežít. A nejen to – rád by se zvířaty uzavřel jakési spikleneckví, které usnadní přežití jak jemu, tak i jim. K tomu nepotřebuje počítače, solární sprchy ani cyklonový filtr, stačí mu instinkt nomáda.

Zkušená hamburská cestovní kancelář TRH (Trekkingtours Rudolf Hoffmann) mi pomohla s přípravami cesty. Dělalí, co mohli, aby mi zařídili přesně takové podmínky, které mi umožní splnit synkovi jeho sen. Simon je blázen do zvířat. Miluje vodní buvoly, slony, koně. Nejvíc ovšem horuje pro velbloudy, už řadu let. Stejně jako já v jeho věku pro lezení po skalách. O velbloudech – dromedárech i drabařích – ví první poslední. Učarovali mu především rychlí jezdečtí velbloudi, kterým se

říká „mehari“ a v nichž spatřuje vrchol všeho Stvoření. Vždyť jednohrbý velbloud dokáže celý den kráčet bez toho, aby dostal najíst, a týden vydrží bez vody. A stáj? Bez té se obejde celoživotně. Hladinu hemoglobinu v krvi i tělesnou teplotu si dokáže regulovat vzhledem k teplotě prostředí i podle aktuální míry úbytku tělesných tekutin. Horko, zima, písečné bouře, nedostatek vody, vypětí – to všechno snese, a to až na hranici naprostého vyčerpání. Teprve ve chvíli, kdy už mu opravdu dojdou síly, si jednoduše lehne – a umře. Cestou z Agadezu do Bilmy nás čeká pohled na stovky velbloudích mrtvol. Lze je vnímat jako svého druhu ukazatele, ale i jako varování: Pozor, tato poušť je nebezpečná!

Krátce za Agadezem potkáváme první karavanu! Těžce naložení velbloudi postupují k západu. Mezi trsy pouštních travin a tamaryšky se ubírají čtyři stovky zvířat. Ten průvod se zdá nekonečný. Nikde žádná mezera, jen souvislý řetězec sestávající z dromedářů a lidí. Jinak jen prach a písek. Simon je nadšením bez sebe. Pobíhá podél karavany, dostává se s ní do kontaktu a vzápětí vycítí i rytmus jejího pochodu. Jako by se k ní chtěl rovnou přidat. Jenže velbloudáři svá zvířata navigují opačným směrem, než jaký potřebujeme my, a nadto nemáme času nazbyt. Musíme totiž stihnout karavanu, která na nás čeká o kousek na východ odsud, u posledního pramene před tou nejpoušťovatejší pouští.

Dalšího dne dospíváme k tábořišti „našich lidí“. Je jich sedm a rozložili se nedaleko Arbree du Ténéré, kde kdysi stával pahýl posledního stromu před začátkem pouště. Říká se, že tam rostl dva tisíce let. Poslední známka života na samém okraji říše písku. Dnes tam místo něho stojí „umělecké dílo“ zhotovené z plastu a kovu. Prý ho vytvořili Japonci. Lidé z civilizace mají zjevně potřebu dávat svou nechápavost najevo i tady, kde člověku

přísluší jen němě žasnout. Tento umělecký počín zde působí nevkusně a jako špatně vyřezaný svatý! Jestli měl lidem skýtat útěchu před vykročením do nezměrné prázdnoty pouště, tak na mě to určitě neplatí! Ale nomádi jsou možná pragmatici, napadá mě. Tváří v tvář vznešenosti jistých věcí prostě jen ztichnou, na nic se neptají, nic nečiní. Jejich sebevědomá samozřejmost je mi bližší než ta, již oplývají lidé, kteří se v životě nezvednou od stolu, ale zato ve své dobovačné touze dál a dál pokračují v devastování světa.

U pramene se napájí několik velbloudů. Jeden z Tuaregů nám nabízí jehněčí. Kousek si vezmu, držím ho jen tak v ruce a ukousnu si. Chutná znamenitě. Konečně znovu podnikám nějakou expedici. A poprvé v životě se svým synkem, který mi touží ukázat svůj svět snů.

Simon už mezitím našel „naše“ velbloudy a přibíhá ke mně. Zvířata stojí v širokém údolí a je jich tolik, že zabírají plochu o rozloze jednoho čtverečního kilometru.

Přední nohy mají svázané a my je teď sháníme do těsného houfu. Probíhá nakládka – na jejich bedra dosedají balíky sena z Alamos, nádoby s vodou, bedny s proviantem a dříví. A pochod může začít. Já i Simon dostáváme každý po jednom jezdeckém velbloudu, jeho se jmenuje Ökelebu a můj Amusha.

K mému překvapení karavana po třech hodinách pochodu zastaví. Jsem unavený a celý rozlámaný z pobytu v sedle. A to jsem v něm zatím seděl pouhou hodinu. „No, žádná velká legrace to asi nebude,“ říkám si a mám přitom na paměti, že to pravé putování pouští mě teprve čeká. Půjde se deset hodin denně, bez přestávky.

Simon celou tu dosavadní dobu také strávil v sedle, a přesto na něm není znát ani stopa únavy. Odsedlává svého velblouda, spoutává mu přední nohy a pozoruje velbloudáře, jak v závětrí tvořeném balíky sena a kontejnery s vodou chystají noční

tábořiště. Ještě i po večeři, kterou nám tuarežský kuchař připravil na ohýnku, se courá mezi pětičlennými skupinkami velbloudů, rozloženými hvězdovitě vždy kolem jedné hromádky sena.

Vypadá to, že tu všechno má svůj řád: řazení zvířat, rozdělení nákladu, ba i hvězdná obloha, která tu září mnohem jasněji než u nás ve střední Evropě. Ráno, po noci strávené ve stanu, беру Simona opatrně za ruku. Pevně ji držím, dokud se chlapec neprobudí. Otáčí se ke mně, pokývne a napřimuje se do sedu. Pak se vsedě na spacácích oblékáme. Po skromné snídani nám začíná den, a to přesně podle předem daného pořádku. Jako by to v životě ani jinak nešlo, jako by to tak bylo odjakživa. Už tisíce let či ještě déle. I to, kdo nakládá jakého velblouda, je součástí jakéhosi rituálu, jenž se bez jakýchkoli otázek opakuje dnes a denně. Obdobně neměnné je i pořadí při rozdělení jídla. Jednou provždy.

Vůdce karavany s hlavním velbloudem, jehož vede na dlouhé šňůře, se dává do kroku, což je znamení, že vyrážíme. Pár minut nato už jsme na cestě. Zvířata jsou rozdělena do tří skupin, v jejichž rámci jsou k sobě navzájem připoutána, a běží sice poněkud neuspořádaně, nicméně udržují stabilní tempo. Zastávky se nekonají. Kdykoli já nebo Simon sesedneme s tím, že půjdeme chvilku po svých, nezbyvá nám než dohánět karavanu poklusem. Jinak by se nám čím dál více vzdalovala, až by nám nakonec docela utekla.

Zdály se sice tempo kráčející karavany může jevit jako pomalé, ale máte-li s ní udržovat krok, stojí to dost námahy. Simon je zdatný jezdec, takže to pro něho není taková dřina jako pro mě. Vydrží v sedle i osm hodin bez přestávky. Nestrachuje se, že by mohl spadnout nebo se opozdit, a posléze tak musel se svým velbloudem dohánět zbytek karavany. Já oproti tomu střídám jízdu s chůzí a nejednou mám co dělat, abych karavanu

opět dostihl. Ale učím se rychle a brzy se přizpůsobím. Po pár dnech si na pochodování přes Ténéré zvykám i já, až mi připadá jako cvičení v meditaci.

Když třetího večera dorážíme do tábořiště, Simon se mlčky vytratí. Už před večerí leží ve stanu. Že by byl nemocný? Jdu za ním, ovíjím ho paží kolem ramen a vidím, že má horečku. Tak, a co teď? napadá mě. Nahlas však říkám: „To se může stát každému.“

„Mrzí mě to,“ opáčí Simon, jako by za to mohl.

Opravdu na tom není moc dobře. Nemůže to být zkažený žaludek? Z vody na čaj, která nedošla k varu? Nebo ze salátu, že nebyl omytý? Ať tak či onak, Simon po celé dva dny sedí v sedle dočista apaticky. Skoro nejí a je zesláblý. Stěžuje si na nechutenství, průjem a nutkání ke zvracení. Ale nevzdává to!

V malé oáze Fachi, ležící asi v půli cesty do Bilmy, se opět zotavuje. Zdejší solivary zejí prázdnotou a samotná vesnice rovněž. Místní lidé s tmavou pletí, příslušníci kmenů Tubu a Hausa, mi připadají jakoby bez energie. Jako by před sebou neviděli žádnou perspektivu, žádnou naději. Je to kontrast vůči Simonovi, jemuž se zase vrátila chuť do života. Druhou polovinu naší trasy, dvousetkilometrový úsek, kde nezahlednete jediný strom ani keř, si už může vychutnávat coby „procházku světem svých snů“.

Za skalisky oázy Fachi přibírá poušť na výškových metrech. Nastává prudké stoupání a cesta je tu zpočátku kamenitá. Jsme rádi, že můžeme táhnout dál. Písečná bouře, která nám po dva dny rvala šaty z těla a nejen nám, nýbrž i velbloudům vysušovala ústa, nos i oči, už odezněla. Na prvním návrší se zahledím k východu. Cestu nám vytyčují hromádky velbloudího trusu. Písek pod našimi podrážkami je zlatistý a hrubý. Když po něm šlapu, křupe to. Stopa, již po sobě zanecháváme, je

sotva znatelná a za zády posledního z nás se docela vytrácí. Ať pohlédnu nalevo, či napravo, připadá mi, že se poušť rozpouští v čiré Nic. V neodhadnutelné dálavě před námi plynule přechází v bledou modř nebeské klenby. Všechno ostatní je vytěsněno, jako bychom kráčeli po nějaké pouštní planetě. Karavana putuje jakýmsi povzneseným světem, prostým veškerých rušivých elementů. Nikde žádné nepřírozené zvuky, žádné nečistoty. Vzduch je tu čistý. Jako by tu člověka cosi vybízelo, aby dýchal pravidelně a zhluboka.

Právě zde, v pohyblivých píscích kolem Bilmy, na cestě k tisíciletým solivarům, spočívají poklady Afriky. Jakkoli je možné, že úpadek říčních údolí, měst a oáz tohoto kontinentu nelze zastavit, stále jsem přesvědčen, že v širším Nic pouště tkví nezměrný potenciál. Člověk zde pocítí svou vlastní nicotnost, každé vyptávání má svůj konec. Lidé s karavanami totiž objevují stále nové a nové cesty, které zanikají právě vinou téže chůze, z níž se nejprve rodí. Večer, když vzduch rudne a můj stín se čím dál víc prodlužuje, se už těším do našeho nočního tábořiště, na koflík čaje a na hvězdy. Stejně jako můj synek i naši průvodci cele vezím ve světě, jenž není stvořen pro nás, pro lidi.

Všechny dny tu mají týž rytmus. Vyráží se brzy po svítání. Poté karavana deset hodin táhne mezi písečnými hřebeny, přes náhorní plošiny. Vypadá přitom jako had, jehož konce nedohlédneš. Krátce po západu slunce se zastaví. Půl hodiny nato je zbudováno tábořiště. Následuje noční jídlo pod hvězdami. No umíte si představit intenzivnější bytí než toto? Těžko. A pokud opravdu existuje ráj, tak zcela jistě ne ve světových velkoměstech. Nemá smysl hledat ho někde, kde se vprostřed randálu, agrese a zmatků hemží miliony lidí; hledejme ho naopak v oněch dálavách a tišinách, které člověka již po statisíce let děsí coby obraz počátku a zároveň i konce. Kolik

času muselo uplynout, aby se zdejší lokality staly místem, kde již nelze žít?

Jak si tu tak ležím a hledím k nízké hvězdnaté obloze, v duchu počítám. Odhaduji, že denně urazíme asi tak padesát kilometrů. Kolik týdnů tedy můžu potřebovat k přechodu přes celou Gobi? Tuhle pout' přes Ténéré беру jako pouhý test, než se odhodlám projít dva tisíce kilometrů kamenité pouště ve střední Asii. Je pro mě současně prověrkou sil i tréninkem na největší výlet do pouště, jaký kdy podniknu. Jenže číselná vyjádření celkového počtu kilometrů a vzdáleností, jež lze ujít za jeden den, stejně nedokáží vystihnout nezměrnost, která na mě v Gobi čeká. Tyto dvě pouště jsou navíc neporovnatelné. Rozdíly jsou snad ve všem: v barevnosti, v materii, z níž sestávají, i v obloze nad hlavou. Písečnou poušť se putuje jiným tempem než kamenitou a dvouhrbý velbloud není totéž dromedár.

Veškeré moje výpočty jsou tudíž zbytečné. O svých cílech pro ten či onen den se stejně budu muset rozhodovat až na místě. A totéž platí i ohledně najímání koní, začleňování odpočinkových dnů, dostatku zásob vody, jakož i prostoru k rozhodování. V neposlední řadě se také nesmím strefit do gobijského léta. V přírodě jsou všechny plány pouhou berlíčkou, kdyby se stalo něco nepředvídaného. Pokud nejsem schopen dnes a denně se nanovo rozhodovat, ztroskotám, a možná i zahynu. Jak si budu schopen počínat a jak daleko se dostanu, závisí především na tom, jak dobře se té poušti dokážu přizpůsobit.

Do Bilmy vjíždíme za večera. Všichni máme žízeň, lidé i velbloudi. Zvířata však dnes ještě napít nedostanou, mohlo by u nich dojít k příliš rychlému ochlazení organismu. Vhodné bude pustit je k napajedlům až zítra v poledne, kdy slunce stojí nejvýš; tedy deset dní od chvíle, kdy jsme se u Arbres du Ténéré vydali na cestu.

Loučení! Simonovi, jemuž velbloudáři mimořádně přirostli k srdci, se odsud nechce. Zpáteční trasa, kterou v terénním voze absolvujeme přes severní část pouště a pohoří Aïr, mu připadá banální. Za pár dní musí zase do školy. Nicméně počínaje okamžikem, kdy nasedáme do našeho landcruiseru, přestává být tábořící karavana „tou naší“. Navzdory tomu, že nám tak dlouho skýtala bezpečí, podporu na cestách a chránila nás za bouře; přestože i za noci nám její zvířata byla zdrojem útěchy. Po deset dnů jsme k sobě patřili. Karavana se znovu vydá do pouště i bez nás, opět se ponoří do nezměrné dálavy. Rozprostírá se před ní nekonečné, tajuplné, holé Nîc, kde se každý den začíná od znovu. A nás čeká návrat do civilizace.

3

Odchod

Kolikrát jen už jsem vyrážel z domova? Dočista ztracený a ustrašený, aniž bych ovšem ten strach dal kdy najevo! Coby ten největší ztracenec ze všech jsem utěšoval ty, kdo zůstávali doma, a sliboval jim, že za pár měsíců budu zpátky.

Jenže zatímco ještě v padesáti jsem byl plný plánů na dalších padesát let, teď je mi šedesát a uvědomuju si, že na leccos z toho, co jsem podnikl dříve, už dnes zkrátka nemám. Navíc je to směšné, aby se člověk v jednom kuse harcoval na samý kraj světa. V mém věku! Ach, jak úžasné, odvážné! připadá jednomu. Hm, jaká to posedlost, říkají si druzí. Mne ovšem pohání zvědavost, a tak stále pasu po nových příležitostech k získávání zkušeností a je mi jedno, jestli jsem kvůli tomu světu pro smích.

Nejde mi ale o tu poušť jako takovou. Nic mě nenutí vydávat se přes ni. I já před ní stojím bezradný, se smíšenými pocity, plný

obav a pochybností, zda si to nemám rozmyslet. Jde mi o otázku po povaze člověka a také o mou vlastní představu o sobě samém. Nadto pro mě vždy bylo důležité zachovávat si na výpravách svůj vlastní styl. Od počátku. Ať už jsem lezl po skalách, velehorách, nebo na sebe bral roli polárníka. V témž duchu jsem pojal i tuto svou poslední výpravu do pouště. Nestojím o společnost v podobě výfukových zplodin a rámusení motorů. Chci jít pěšky. Pěkně po svých, tak zní moje premisa.

Hodlám tuto pout' zvládnout vlastními silami, jen s příležitostnou pomocí od místních obyvatel. Chci se obejít bez servisního zázemí, kontaktu s vnějším světem a taky bez infrastruktury. Éra Nansenů, Hedinů, Amundsenů, Scottů či Shackletonů byla sice velkolepá, ale tyto „heroické časy“, časy hrdinů, kteří riskovali život ve jménu národa, jsou s konečnou platností pryč. Tehdy šlo o ono neúprosné „to“, ne o sofistikovanější otázku, která se ptá „jak“. A přesně toto „jak“ je mým hnacím motorem. Naše epocha volá po stylu; nakonec budeme stejně souzeni podle toho, jakým způsobem jsme dělali to, co jsme dělali. Čas, jenž je nám vyměřen k životu, je na naplňování nějakých heroických ideálů ostatně příliš krátký. Kvůli dobývání cílů jsem možná ochoten obětovat peníze, ale nikoli život.

Uslyším tam jenom skřípání písku pod podrážkami svých bot, říkám si při plánování. Jinak nic. Ano, takhle to chci! Kdybych cestoval v doprovodu terénního vozu a vrtulníku, který by mi chránil záda ze vzduchu, byl by každý přechod Gobi hračka, dočista pro legraci, protože bych se přitom nemusel nijak omezovat. Zvláště dnes, kdy je záplava technických vymožeností dostupná na každém kroku, se jich hodlám dobrovolně vzdát. V tom a jedině v tom spočívá moje snaha dát pojmu „dobrodružství“ revolučně novou náplň v tom smyslu, že jde o to, aby si člověk při „chůzi po hraně“ přeuspořádal svůj žebříček hodnot.

Proto také pozbývá smyslu otázka, jak to co nejlépe zařídit,

aby se mi povedlo pokořit přírodu. Vždyť já ji pokořit nechci. Dnešní zadání už totiž zní jinak: zachránit ponětí o dobrodružství jakožto o čemsi, co skýtá příležitost k získání zkušeností, které přetrvají. Zároveň se snažím nacházet ekologicky čistá řešení, jejichž důležitou součástí je i to, že se o své vlastní vůli zřeknu techniky, která životní prostředí poškozuje. Stejně tak nechci přehnaně těžit z pomoci místních lidí a z jejich kultury. A přece – a i toto je pro dnešní dobu typické – mi na cestách bude skýtat záchranu jedna z nejmodernějších technologických berliček. Beru si s sebou jednu jedinou vymoženost špičkové techniky: hodinky, v nichž je zabudována maličká GPS. Jejich funkce se zakládá na satelitní technologii a potřebuju je k tomu, abych dokázal určit, kde se momentálně nacházím. Dnes, zítra, pozítří. Musím být s to všude a v každém okamžiku zjistit, kde přesně zrovna jsem.

V neposlední řadě je to můj dosavadní životaběh, co mě do té pouště posílá. K jádru mé existence evidentně patří, že znovu a znovu podléhám té či oné posedlosti, přičemž se mi tu a tam daří udělat si z ní obživu – jednou je to lezení po skalách, jindy putování říší věčného ledu a ještě jindy pout' písčinami. Mou profesní oblastí tak zůstává exponovaná příroda, přičemž vždy dbám i na to, abych o tom, kam a kudy se můj život ubírá, rozhodl pouze já sám, ať jsem zrovna doma, anebo na cestách. Mému osobnostnímu založení vyhovuje, že svůj život čas od času řídím jen a jen podle toho, co si žádá příroda. Vedle otázky stylu patří i toto k základním stavebním kamenům mé existence. Kdykoli se pak vracím do civilizace, nejsem už tímž člověkem, jenž ji před časem opouštěl. Sám sebe ovšem zásadně nevnímám jako nějakého „mučedníka přírody“, mnohem spíše si připadám jako její svědek. Zajímají mě veškeré vzorce chování, jež si v sobě neseme coby její dědictví. Podmíněnost lidské svobody, která dosud žádnou mez neuznala za takovou, aby ji přijala jakožto svůj hraniční kámen... Přesně to je oblast, jejíž prozkoumávání mě láká. Setká-

ní s neposkvrněnou přírodou totiž chápu současně jako setkání se sebou samým, se svou nicotnou existencí. Jakožto autonomní osoba, která se řídí svými vlastními zákony, chci sám sebe podrobit zkoušce v končinách, kde neexistují žádná pravidla, žádné normy, žádné předpoklady ohledně toho, co je či už není uměřené. V končinách, kde není nic než příroda a spolu s ní i „lidská míra“.

I svou snahu vystavovat se extrémním situacím proto, abych přišel na kloub „umění přežít“, na to, co všechno je zapotřebí pro přežití udělat, беру jako něco většího než pouhé experimentování. Chci víc než si jen prověřit, zda se dokážu správně zachovat i tam, kde neplatí běžné společenské normy. Chci se z těch společenských norem naprosto vymanit, protože právě tím získávám nové a nové zkušenosti i příležitosti k tomu, abych mohl svému životu dát formu podle svého gusta. V tom spočívá smysl veškerého dobrodružství. Neboť v časech, kdy každý sebemenší projev životnosti podléhá normám a potřebuje úřední razítko, má člověk do značné míry spoutané ruce, chce-li si svou cestu životem určovat sám. Projít křížem krážem celý svět, aniž bych přitom musel sledovat nějakou pevně vytyčenou trasu, bez toho, abych se musel řídit jakýmikoli předem stanovenými požadavky a čekat na povolení, to patří k mým životním snům. Je to sen anarchické založeného člověka dnešní doby. Navíc jsem romantik a dosud jsem nepřestal snít o kynickém ideálu prostého, přirozeného žití. S tím se neodmyslitelně pojí i umenšení vlastní existence, požadavek omezit své potřeby na to nejnutnější. Dobrovolně se vystavuji meznímu riziku a osamělosti, abych následně dospěl k pocitu, že ten život, jež jsem nechal za sebou, stojí za to žít. Zároveň se mi takto daří znovu a znovu nacházet chuť do života. Pokaždé, když se mi podaří dostat se z bezvýchodné situace, připadá mi život jako obrovský dar. To kvůli dalším takovým znovuzrozením, jež jsou našemu životu dána, se opakovaně pouštím do krajností. Jakkoli se to při pohledu zvenčí může zdát přehnané. Opakovaně

Šedesátiletý Reinhold Messner se vydává na poslední extrémní výpravu, jeho slovy „chůzi na hranici“ mezi životem a smrtí. Chce si splnit svůj dávný sen, přejít poušť Gobi – sám a odkázaný jedině na sebe. Dva tisíce kilometrů dlouhá pouť přes západní Gobi a pohoří Altaj ho dovede k hraniční zkušenosti, jakou nikdy nezažil – fyzicky ani psychicky – a k sebepoznání s nejjistým výsledkem.

ISBN 978-3-7701-6698-5

9 783770 166985

Kč 289 (CZ)
€ 11,50 (SK)